

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

"Мектеп жасына дейінгі балаладың ойын әрекетін дамыту"

ЖАРИЯЛАНДЫ
09.08.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/160725/

Кулмагамбетова Актоты Джалгасбаевна

«Мектеп жасына дейінгі балалардың ойын әрекетін дамыту»

Мектеп жасына дейінгі балалардың ойын әрекетін дамыту. Баланы жеке қасиеттері белсенді іс – әрекетте қалыптасады және ең алдымен әр жас кезеңінде жетекші ,оның мүдделерін , шындыққа деген көзқарасын, айналасындағы адамдармен қарым-қатынас ерекшеліктерін анықтайды. Мектепке дейінгі жаста мұндай жетекші іс-әрекет ойын болып табылады.

Ойын-ересектер мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу, оларды заттармен, тәсілдермен және қарым-қатынас құралдарымен әр түрлі әрекеттерді үйрету үшін қолданатын балалар іс-әрекетінің бір түрі. Ойын бала үшін мағыналы және белсенді әрекет болып табылады, оған ол өз еркімен қосылады. Ойында алынған жаңа тәжірибе баланың жеке меншігіне айналады.

Ойын-бұл баланың өмір сүруінің табиғи формасы және баламен өзара түсіністікке жетудің тікелей жолы ойын әрекеті арқылы жатыр. Бірақ баланың ойнау қабілеті күнделікті өмірде үйренгендерін ойынға автоматты түрде беру арқылы пайда болмайды. Балаларды ойынға қосу керек.

Жан-жақты білім беру міндеттері әр жас кезеңінде ойын іс-әрекетінің психологиялық негізін қалыптастыру жағдайында ойында сәтті жүзеге асырылады. Ойынның дамуымен баланың психикасындағы маңызды өзгерістер байланысты.

Өмірдің үшінші жылының аяғында, төртінші жылының басында балалар көптеген ойын жағдайларында шындықты бейнелеудің әртүрлі тәсілдерін жетік біледі.

Әрекеттерден олардың ауызша белгіленуіне көшу баланың дерексіз ойлау қабілетінің пайда болуын, демек, оның зияткерлік саласының маңызды өзгерістерін көрсетеді.

Үлкен жаста рөлдік іс-әрекеттер іс-әрекеттің рөлдік әдістерімен және сюжеттік-рөлдік ойынға тән қарым-қатынас әдістерімен ауыстырылады

Қазірі уақытта мектепке дейінгі мекемелерде балаларды жан-жақты тәрбиелеу ісінде ойынның рөлін арттыру туралы мәселе өте өзекті. Ойындардың монотондылығы мен стереотипі, әр түрлі жастағы балалардың ойынындағы мінез – құлықта айтарлықтай айырмашылықтадың болмауы, олардың бірге ойнай алмауы, ойындағы бастаманың сирек көрінісі, шығармашылық элементтері бірнеше рет атап өтілді.

Ойынның пайда болуы үшін балаларды ойын материалымен қамтамасыз етіп қана қоймай, сонымен қатар ойынға сәйкес жаттығулар жасау керек.

Ойынның қайнар көзі-нақты тәжірибе, қоршаған орта туралы әртүрлі білім. Мұнда балалардың әлеуметтік тәжірибесімен байланысты, олардың қарым-қатынас, жұмыс және демалыс процесінде адамдардың өзара әрекеттесуі мен қарым-қатынасын көрсететін білімді бөліп көрсету қажет.

Айналасындағы ересектермен белсенді қарым-қатынас жасайтын балалар жеке тәжірибе арқылы қарым-қатынас пен өзара әрекеттесудің белгілі бір нормаларын игеру қажеттілігіне көз жеткізеді, бір-біріне мұқият болуды үйренеді, серіктестің сипаты мен көңіл-күйін ескеруге тырысады.

Ойындарды байытуға түрлі өнер туындылары, бейнелеу өнері нысандары да ықпал етеді

Ересектермен бірлескен ойында балалардың әртүрлі ойын әрекеттерін игеруі олардың тәуелсіз іс-әрекеттерінің күрделенуіне, балалар өз ойынында қайта құруға тырысатын семантикалық жағдайлардың шеңберін кеңейтуге әкеледі.

Әр жас кезеңінде педагогикалық процесс ересек пен баланың бірлескен ойынында ойын дағдыларын қалыптастыру сәттерін қамтуы керек. Мұндай жағдайда әр балаға ойын оқиғаларына қосылуға және оның еркін сөйлеуінен, өз пікірін білдіруінен, сөздер мен ұғымдардың тірі әлемінде жаңалық ашудан зияткерлік қуаныш сезімін сезіну оңай болады.

Ойындарды жоспарлау кезінде балалардың жас ерекшеліктерін, оларды қызықтыратын, өз ойындарында көрсетуге тырысатын нәрселерді ескеру қажет. Мұның бәрі балаларға қызықты ойын тапсырмалары мен іс-әрекеттерінің мазмұның анықтауға көмектеседі. Сондай-ақ, ойын балалардың жұмысқа деген оң көзқарасын қалыптастыруға ықпал ететінін атап өткім келеді. Ойын иен Еңбек бір-бірімен тығыз байланысты. Алғашқы еңбек дағдылары ерте балалық шақта дамиды, ал үлкен жаста балалар ересектердің жұмысына белсенді қызығушылық танытады

Балалардың өздері жасаған ойындар ерекше орын алады. Бұл рөлдік ойындар. Мұнда

балалар айналасындағылардың бәрін – ересектердің өмірі мен қызметін бейнелейді. Ойында қалыптасқан моральдік қасиеттер баланың өмірдегі мінез-құлқына әсер етеді, ал балалардың бір-бірімен және ересектермен күнделікті қарым-қатынас процесінде қалыптасқан дағдылар ойын барысында одан әрі дамиды. Ойындағы балалардың ақыл-ой белсенділігі қиялдың жұмысымен байланысты: сіз рөлді табуыңыз керек, еліктегіңіз келетін адамның қалай әрекет ететінін, не айтқанын елестетуіңіз керек. Қиял жоспарды орындау үшін қаражат іздеуде дамиды. Сондықтан ойын мектеп жасына дейінгі баланың шығармашылық қабілеттерін дамытады.

Балалар шығармашылығының дамуына шығармашылық ойындар ықпал етеді. Мұндай ойындарда адамның барлық аспектілерін жинайтын фокус-бұл идея, ойынның мазмұны және онымен байланысты ойын тәжірибесі. Ережелермен ойындарда бастысы-тапсырманы шешу. Балаларды ойлау мен ерік-жігерді, қиындықтарды жеңуді қажет ететін ойындар ғана қызықтырады.

Шығармашылық ойынды тар дидактикалық мақсаттарға бағындыруға болмайды, оның көмегімен негізгі білім беру міндеттері шешіледі.

Шығармашылық ойындарда ақыл-ой қабілеттерін, оның қиялын, зейінін, жадын жұмылдыратын білімді игерудің маңызды және күрделі процесі жүреді. Балалар ойын тапсырмаларын өз бетінше шешуге, жоспарларын жүзеге асырудың ең жақсы әдісін табуға, білімдерін қолдануға, оларды сөзбен айтуға үйренеді.

Ережелері бар ойындардың басқа мақсаты бар: олар ойлауды, сезім мен сөйлеуді, ерікті зейін мен есте сақтауды, байқау мен тез ойлауды дамыту үшін қажетті жүйелі жаттығуларға мүмкіндік береді.

Ойын барысында балаларды тәрбиелеу үшін тиісті жағдайлар жасау керек: ойындарға отбасында да, үйде де жеткілікті уақыт бөлу, ыңғайлы, тыныш атмосфераны ұйымдастыру, ойын материалын таңдау. Ойыншықтарды алып, алып тастау ыңғайлы болатындай етіп орналастыру керек, олардың белгілі бір орны болуы керек.